

мотиваційну сферу. Робота у всесвітній інформаційній мережі – це поштовх до розвитку творчості, активності студента, до розвитку особистості, яка може самореалізуватися.

Висновок

Шляхом застосування традиційних та сучасних джерел інформації самостійної роботи ми реалізуємо інформаційну та світоглядну функції навчання, що дозволяє одержати міцні, ґрунтовні, повні знання з клінічних дисциплін.

Література

1. Милерян В.Е. Методические основы подготовки и проведения учебных занятий в медицинских вузах (методическое пособие). – Киев, 1997. – 64с.
2. Андреева О.В. Традиционное и активное обучение в преподавании клинических дисциплин // Медицинская сестра. – 2000. – №4. – С. 37-38.
3. Волосовець О.П. Питання якості освіти у контексті впровадження засад Болонської декларації у вищій медичній школі // Медична освіта. – 2005. – №2. – С. 12-16.
4. Ковальчук Л.Я. та ін. Методичні рекомендації для викладачів щодо організації навчального процесу в ТДМУ. – Тернопіль: ТДМУ, 2006. – 25 с.
5. Козаков В.А. Самостійна робота студентів та її інформаційно-методичне забезпечення. – К.: Вища школа, 1990. – 248 с.

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФОРМ И МЕТОДОВ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ПОЗААУДИТОРНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ – ТРЕБОВАНИЕ ВРЕМЕНИ

Т.П.Груба, Л.О.Пиц

Резюме. В статье представлен опыт использования и совершенствования форм и методов внеаудиторной работы студентов в Черновицком медицинском колледже Буковинского государственного медицинского университета.

Ключевые слова: внеаудиторная самостоятельная работа, информационное обеспечение, индивидуализация обучения, самоконтроль.

UPDATING FORMS AND METHODS OF STUDENTS' INDEPENDENT EXTRACURRICULAR ACTIVITY IS THE DEMAND OF TIME

T.P.Hruba, L.O.Pits

Abstract. The paper deals with the experience of using and updating the forms and methods of the student's extracurricular activity at the Chernivtsi Medical College of Bukovinian State Medical University.

Key words: extracurricular activity, information support, individualization of training, self-control.

УДК 378.147:811.124:614.253.52

Т.Ю.Клим

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ З МЕДИЧНОЮ ТЕРМІНОЛОГІЄЮ”

Чернівецький медичний коледж (директор – доц. О.Ф.Кулик)
Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці

Резюме. У статті розкрито соціально-педагогічні особливості формування пізнавальної самостійності студентів зі спеціальності “Сестринська справа” при вивченні дисципліни “Основи латинської мови з медичною термінологією”, значення формування пізнавальної самостійності як для самостійної роботи студентів з

предмета, так і для професійної компетентності майбутніх медсестер. Сформульовано визначення та основні умови ефективного формування професійно орієнтованої пізнавальної самостійності студентів медичних ВНЗ.

Ключові слова: пізнавальна активність, самостійна робота студентів, професійна компетентність.

Вступ. Проблема формування пізнавальної самостійності студентів – одна з найактуальніших проблем сучасної вищої школи, якій в останні роки присвячено ряд фундаментальних досліджень у роботах А.М.Алексюка, М.В.Кларина, С.П.Архангельського, В.М.Вергасова, П.І.Підласного. Актуальність цієї проблеми обґрунтовується більш високими вимогами до організації

рівнів навчального процесу у ВНЗ щодо загальноосвітньої, які відображають запити суспільства і особистості до вищої освіти.

У працях останніх років, присвячених вищій школі, на цю проблему навчального процесу звертає увагу А.М.Алексюк [1]. Він зазначає, що вища школа стоїть на порозі створення творчого навчального процесу – проблемно-дослідну осно-

ву якого становитимуть ідеї проблемного навчання, управління самостійною роботою студентів, їхня самоосвіта [1].

Очевидно, що основою навчання при такій організації навчального процесу, буде самостійна пізнавальна діяльність, що дозволяє перейти від характерної для загальноосвітньої освіти, орієнтованої на “школу знань і пам’яті”, до оволодіння системою знань творчості. “Сьогодні потрібне школі мислення”, – стверджують організатори вищого навчання в Україні, – школа, яка не є школою минулого життя, а сама представляє собою реальне життя [2].

Основна частина. Особливо актуальним, на нашу думку, є процес формування пізнавальної самостійності студентів медичних ВНЗ при вивченні дисципліни “Основи латинської мови з медичною термінологією”. Ця дисципліна є важливою настільки, наскільки вона забезпечує цілісну наукову картину структурно-семантичних механізмів та словотворчих тенденцій формування анатомічних, клінічних та фармацевтичних термінів, а також їхнього прагматичного використання і функціонування в медичній практиці, враховуючи специфічні етимологічні, лексикографічні та семантичні особливості медичної термінології, своєрідні характерні граматичні ознаки латинської мови, щоденне поповнення медичної лексики новими термінами тощо.

Курс вивчення основ латинської мови з медичною термінологією для студентів спеціальності “Сестринська справа” складається з теоретично-практичних занять та самостійної роботи студентів. Оскільки на вивчення даного курсу для майбутніх медичних сестер відводиться 90 годин, з них – 60 – практичних і 30 – самостійних, звідси випливає, що половина навчального часу припадає на СРС, тому процес формування пізнавальної самостійності студентів має першочергове значення. Водночас така кількість годин, відведена на самостійну роботу, спричиняє труднощі для студентів при вивченні спец-дисциплін на першому році навчання у ВНЗ.

Зокрема, відомий дослідник даної проблеми І.І.Кобиляцький, виділяючи самостійну пізнавальну діяльність студентів, зупиняється на основних особливостях навчального процесу вищої школи, які, на нашу думку, дозволяють глибше розкрити причини виникнення в студентів першого року навчання складнощів у навчальному процесі [4]. Розглянемо ці особливості.

Перша особливість. У вищій школі вивчаються науки і їх розвиток. Студент оволодіває процесом формування наукових знань і методами самої науки, знайомиться з її проблемами і можливостями їх вирішення. Навчальний і науковий початок, особливо в профільюючих, а тепер і у фундаментальних науках зближуються. Ця особливість стимулює зближення самостійної навчальної роботи студентів з науковою.

Друга особливість. У навчальному процесі вищої школи єдність наукового і навчального

початків, які передбачують, що вчений-педагог не тільки веде навчальний процес, навчає студентів, але і сам є активним дослідником у тій або іншій науці, що дуже рідко трапляється в середній школі.

Третя особливість. Навчальному процесу вищої школи властива висока активність самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів і її зближення з дослідницькою роботою. Понад 45 відсотків навчального часу відводиться на самостійну роботу.

На відміну від шкільних домашніх завдань, що закріплюють матеріал уроків, студент працює над різними джерелами і значно розширює і доповнює отримані на лекціях в аудиторіях знання. Прослухавши проблемну лекцію, він самостійно оволодіває всім матеріалом, семінарські і практичні заняття носять творчий характер, вимагають самостійності в їх підготовці.

Активність студентів проявляється в тому, що в навчальний процес поступово вводяться навчально-дослідницькі завдання різного характеру і рівнів, які вимагають самостійного виконання визначених досліджень або технічних рішень. І, що дуже важливо, необхідно брати до уваги, що творча активність студентів у навчальному процесі повинна спонукатися професійною направленістю навчання.

Четверта особливість. У вищій школі повинен готуватися спеціаліст на рівні сучасних вимог ринкової економіки і науково-технічного прогресу. Звідси – все навчання стає у формуючому відношенні ефективним, якщо ідея професіоналізму пронизує викладення всіх наук.

Тому очевидними є досить високі вимоги до так званих “комбінованих уроків” під час вивчення основних теоретичних, здебільшого морфологічних, правил та розпізнавання способів словотворення, у ході проведення яких викладачі самостійно вирішують проблему – за мінімум часу не тільки подати вкрай необхідну, першочергову інформацію, а й апробувати вивчений матеріал на практиці.

Тому самостійна робота студентів, яка планується й організовується відповідно до основних положень “Організації навчального процесу у вищих закладах освіти”, затверджених Міністерством освіти і науки України, передбачає, на наш погляд, не стільки поглиблене вивчення запланованих навчальних розділів, скільки додаткове опрацювання тем, тісно пов’язаних з головним інформативно-пізнавальним матеріалом програми. А це неможливо зробити без пізнавальної самостійності студентів. Лише завдяки такому підходу та розумінню змісту самостійної підготовки студентів можна досягти цілісності й довершеності в складній системі навчання структурно-змістових особливостей медичної термінології. Щоб навчати студентів на рівні розвитку та досягнень сучасної медицини, поліпшити ефективність викладання, слід поступово, поряд із традиційними методами та прийомами вивчення

основ латинської граматики й медичної термінології, використовувати, у міру можливості й доцільності, новітні інформаційні технології та комп'ютерну техніку.

Рациональне та ефективне використання відведеного часу на вивчення теоретичних положень у поєднанні з якісним виконанням тренувальних вправ пізнавального спрямування та самостійною роботою студентів є вагомим чинником досягнення кінцевої мети занять – усвідомленого використання студентами медичної термінології як у навчальному, так і професійному мовленні. Власне, від цього залежатиме певною мірою і якість медичного обслуговування, і правильність виконання процедур, і прийняття рішень щодо виконання дій, пов'язаних із медсестринською практикою. У досягненні такої мети і полягає основна значимість та окреслюється роль дисципліни в підготовці медичних сестер.

Іншими словами, підготовка медичних сестер із даної дисципліни в медичному ВНЗ буде значно визначати ефективність формування їхньої професійної підготовки у ВНЗ і компетентності в процесі майбутньої професійної діяльності. Висновок і його актуальність ми підтверджуємо змістом професійної компетентності, визначеними низкою відомих учених педагогів і психологів.

І.А.Зязюн вважає, що професійна компетентність – це направленість творчості і професійного знання, які складають скелет високої професійності в діяльності, яка забезпечує цілісність системи, що само організовується [3]. За думкою Н.В. Бордовської і Р.А. Рейн, які розкривають проблеми освіти в ХХІ столітті, професійна компетентність визначається ступенем відповідності теоретичних знань і умінь їх практичному використанню в житті і професійній діяльності при розвитку потреб людини в постійному оновленню своїх

знань і умінь і безперервному їх удосконаленню. Це формулювання, ми вважаємо, повністю підтверджує актуальність проблеми формування пізнавальної самостійності при вивченні основ латинської мови з медичною термінологією з метою її реалізації не тільки на першому році навчання, але і при самостійному застосуванні отриманих знань у процесі вивчення клінічних дисциплін. Значною мірою, це стосується молодших медичних працівників, оскільки вимагається освітньо-кваліфікаційними характеристиками (ОКХ) та освітньо-професійними програмами (ОПП) підготовки молодших фахівців.

Висновок

Пізнавальну самостійність майбутніх медичних сестер у вищих медичних навчальних закладах слід розглядати як інтегративну, розвиваючу в навчальному процесі, якість особистості, включати змістовну й орієнтовану самостійність і мати відповідно до рівнів оволодіння досвідом, рівні сформованої самостійності.

Основними умовами ефективного формування професійно орієнтованої пізнавальної самостійності студентів медичних ВНЗ можуть бути різнорівневі пізнавальні і професійно-орієнтовані завдання, які складають основний зміст самостійної роботи студентів з дисципліни.

Література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: історія, теорія. – К.: Либідь, 1998. – 615 с.
2. Вища освіта: проблеми та перспективи розвитку: Міжнародна АН вищої освіти: Другі академічні читання. – К.: МО України, 1995. – 202 с.
3. Зязюн І. Педагогічна майстерність. – Київ, 1991. – 316 с.
4. Кобиляцкий И.И. Основы педагогики высшей школы. – Одеса, 1988. – 303 с.

СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ Познавательной Деятельности Студентов При Изучении Дисциплины "ОСНОВЫ ЛАТИНСКОГО ЯЗЫКА С МЕДИЦИНСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИЕЙ"

Т.Ю.Клим

Резюме. В статье раскрыты социально-педагогические особенности формирования познавательной самостоятельности студентов специальности "Сестринское дело" при изучении дисциплины "Основы латинского языка с медицинской терминологией", значение формирования познавательной самостоятельности как для самостоятельной работы студентов по предмету, так и для профессиональной компетентности будущих медсестер. Сформулированы определения и основные условия эффективного формирования профессионально ориентированной познавательной самостоятельности студентов медицинских ВУЗ.

Ключевые слова: познавательная активность, самостоятельная работа студентов, профессиональная компетентность.

SOCIO AND PEDAGOGICAL PECULIARITIES OF FORMING STUDENTS' COGNITIVE ACTIVITY WHILE MASTERING THE SUBJECT - "FUNDAMENTALS OF THE LATIN LANGUAGE WITH MEDICAL TERMINOLOGY"

T. Yu. Klim

Abstract. The research socio-pedagogical specific characteristics of forming students' cognitive independence in speciality – "Nurse Business", when mastering the subject - "Fundamentals of the Latin Language with Medical Terminology", the importance of forming cognitive independence both for students' independent seatwork in the subject and for future nurses' professional competence. A definition and basic conditions for an effective formation of professionally oriented cognitive independence of student of higher educational establishments (HEE) have been formulated.

Key words: cognitive activity, independent work of students, professional competence.